

NYA

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 10.

K. F. THEDENIUS.

October.

1852.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH. NYMAN: Ett besök på Schneeberg och Raxalpe i Österrike. WESTERLUND: Anteckningar till Ölands Flora sommaren 1852. BEURLING: Svenska arterna af växtsläktet *Ranunculus* Linn. sect. *Batrachium* DC. jemte deras viktigaste synonymi. STRÖDDA UNDERR.: Hrr *Fristedts* och *Björnströms* resa i Torneå Lappmark. Nyheter för Skandinaviens Flora. Mjölkrädet i Brasilien.

Original-Afhandlingar.

I. *Ett besök på Schneeberg och Raxalpe i Österrike*

af C. F. Nyman.

Under vistelsen i Wien i fjol somras, gjorde jag äfven en excursion till de närmaste alperna, *Schneeberg* och *Raxalpe*, belägne, såsom bekant, i erkehertigdömet Österrike, den förra nära, den sednare till en del inom Steyermark. Då utgifvaren af dessa blad uppmuntrat mig att i desamma meddela något om min färd, vill jag nu försöka att i största korthet berätta om denna utflygt och att med ledning af derunder gjorda anteckningar och samlingar utkasta en bild af vegetationen på nämnda fjell, genom att uppräknade växter, som der förekommo. Måhända skall detta utkast, oaktadt sin ofullständighet, dock kunna någorlunda visa växtlighetens skaplynne på dessa sydliga kalkalper samt några dess både likheter och olikheter med den på nordens fjell. Först torde jag då få nämna några ord om sjelfva färden.

Resan företogs den 4 Juli i sällskap med min vän *Th. Kotschy* *) och Hr *Velitz* från Siebenbürgen. Hela förmiddagen regnade det starkt, men då åtskilliga tecken bebådade vackert väder för följande dag (sommaren 1851 var i Wien mycket ostadig), afreste vi oaktadt det ihållande regnet kl. 2 e. m. på jernvägen till Glocknitz. Också hade vi ej bedragit oss, ty redan innan ankomsten dit (mot kl. 6) hade regnet upphört, och under det vi i det välbelägna värdshuset »zum Alpenhorn» intogo vår måltid, klarnade det alldeles, så att de kringstående höga bergens spetsar tecknade sig tydligare mot himmelens rena blå. Här togo vi vagn till Reichenau, en by, der vägen går utmed en alpström (Schwarzau), förbi storartade byggnader (viadukter etc.) för jernvägen öfver Semmering-alp. Utmed bergväggarne växte tät och vacker skog af *P. Larix* jemte *P. silvestris*, men den kring Wien allmänna *P. nigricans* sågo vi här ej till. Redan innan man kommer till Reichenau, hörjar vägen stiga uppåt; vi lemnade alltså vagnen och fortsatte färden till fot. Här började också naturen med ens antaga ett annat utseende; dalen, hvarigenom vi vandrade, sammanträngdes allt mer af stela berg, från hvilkas snöiga, molnböjda toppar en frisk, kylig vind blåste emot oss. En och annan växt förkunnade ock redan fjellens grannskap, t. ex. enstaka stånd af *Veratrum album*; *Arabis alpina* frodades i klipp-springor invid bäcken, som rinner genom dalen (Kalten Bach). Efter ett beständigt stigande uppföre, kommo vi omkring kl. 9 på aftonen till vårt nattläger, Prein, som är sista värdshuset under Raxalpe.

Följande morgon, sedan vår förare infunnit sig, uppbrote vi tidigt och fortsatte vandringen upp på Rax genom Preiner-Thal. Om ett par timmar upphörde skogen tvärt med *Pinus Abies* och *P. Pumilio* vidtog och vi inträdde i den vida, tysta och öde men af mig ifrigt efterlängtade och säkert af ingen botanist utan stilla glädje beträdda regionen — alpörternas. Efter att flitigt hafva samlat af dess herrligheter, slogo vi oss ned och

*) Hr Kotschy, känd, bland annat, genom sina vidsträckta och viktiga resor i Asien och det inre af Afrika, har nyligen blifvit utnämnd till andre kustos-adjunkt vid kejsarl. herbarium i Wien.

åto vår middag invid ett snöfält, mellan alpspetsarna Heukuppe och Wetterkogel (5,500—6500'), der vi omgäfvos af *Geum montanum*, *Gentianer*, *Ranunculus alpestris*, *Thlaspi alpina* etc. Oaktadt midt på dagen (kl. 4), njöto vi här af en sval och behaglig temperatur, ehuru solen stundtals var nog stark. På e. m. bestegs Wetterkogel, hvarest vi vandrade af till Grünschacher-alp (en del af Rax), der vi lågo öfver natten i en »Sennbütte».

Den 6 på morgonen, efter i hyddan intagen frukost af kraftig »Mehlspeise», började vi vår vandring ned från Raxalpe, men på den mot Schneeberg liggande sidan genom den s. k. Höllenthal. I början var vägen temligen gångbar, men blef snart ganska brant och besvärlig genom en mängd lösa stenar och klippstycken, stundom vådlig, isynnerhet som vår förare tog miste om rätta stigen och först efter längre tid fann sitt misstag, då vi ej ville vända om. På »stengetsstigar» kommo vi slutligen efter någon omväg lyckligen ned till botten af dalen, der Schwarzau framströmmar — här med hastigt lopp. I det här belägna värdshuset Kaiserbrunn (så kalladt af den ymniga och förträffliga källan bredvid) hvilade vi e. m. och in- och omlade vår gjorda skörd. Trakten der är romantiskt vacker, omgifven af väldiga, med tät, dyster barrskog beklädda berg. Härifrån bestiges vanligen Schneeberg; följande dagen var af oss bestämd för detta fjäll.

Kl. 5 f. m. uppbröto vi derföre från värdshuset. Vägen var vacker och gick upp genom barrskogbeklädda pass, kantade af *Saxifraga rotundifolia*, *Ranunculus platanifolius* etc. Här och der voro s. k. »Holzriemen» eller breda, glatta rännen af träd, i hvilka trävirke från kringliggande skogar nedskaffas. Vi kommo också snart till ett ställe, der en uthuggning var gjord och stora stammar af Bok och Hvitgran (*Pinus Picea*) lågo afqvistade. Men med den tilltagande höjden blef skogen (bestående af *Pinus Picea*, *Abies* och *Larix*, *Fagus sylvatica* och *Acer Pseudoplatan.*) allt svagare tills, liksom på Rax, såsom en sista antydning dertill endast återstod *Pinus Pumilio*, hvars nedtryckta grenar här och der beskuggade en blågul matta af *Myosotis alpestris* och *Viola biflora*! Snart välkomnades vi nu af storblommiga *Gentianer (acaulis)*, och

Primler (*spectabilis*), Rhododendrer, hvaribland *Chamaecistus*, Schneebergs stolthet o. s. v. Flitigt insamlande af dessa och flera andra sköna alpörter, vandrade vi upp till snöfälten (vid Laxboden), vid hvilkas kant, fuktade af den smältande snön, växte *Ranunculus alpestris*, *Soldanella alpina* och *pusilla*, *Primula spectabilis* etc.; af den sednares blommor lyste hela sträckor röda. Strax på e. m. uppnåddes Wappen, högsta toppen af Schneeberg (6,566'); här blåste en så häftig vind att man ej kunde hålla sig qvar i upprätt ställning, utan måste lägga sig ned platt utsträckt på marken; så insamlades ock den der växande lilla täcka *Primula minima*. Sednare bestogs Kaiserstein, som är något lägre (6,517'). Det hade nu lugnat något, så att vi här kunde njuta af den präktiga utsigten. Man ser här t. ex. på ena sidan ända till den slätt, hvarpå Wien ligger och in i Ungern till Neuviedlersjön, och på den andra öfverskådar man en god del af Steyermark med dess många berg, topp bakom topp. På spetsen af Kaiserstein samlades *Viola alpina* och *Carex firma*. Nere på en tvärbrant afsats växte, nästan otillgänglig, *Saxifraga stenopetala*, hvars rotträdar (»Gamswurzel») äro aromatiska.

Följande morgon kommo vi till en lång, sakta slutande alpäng (»Ganswiese»), beväxt med flerfaldiga örter, hvilkas blommor bildade en brokig matta. Dessa växter voro hufvudsakligen: *Chrysanthemum Leucanthemum*, *Arnica montana*, *Cineraria alpestris*, *Centaurea montana*, *Hieracium Pilosella* och *villosum*, *Crepis præmorsa* och *succisæfolia*, *Rhinanthus minor* och *alpinus*, *Euphrasia officinalis*, *Pedicularis verticillata*, *Anthyllis Vulneraria*, *Trifolium montanum* och *pratense*, *Campanula barbata*, *Phyteuma orbiculare*, *Dianthus alpinus* och *Carthusianorum*, *Silene nutans*, *Cerastium arvense*, *Anemone narcissiflora*, *Trollius europæus*, *Helianthemum vulgare*, *Pimpinella Saxifraga*, *Orchis globosa*, *Nigritella augustifolia*, *Tofieldia calyculata* och *Briza media*. Mot slutet af ängen växte på en sluttning *Lilium bulbiferum*.

Sedan vi här med *Sonchus alpinus*, *Rosa alpina* etc. tagit afsked af alpfloren, vandrade vi ned genom en vacker dal, tills slutligen valnöträd och vinrankor förkunnade slättens grannskap. Middagstiden uppnådde vi också Glock-

nitz, der vi åter satte oss på ångvagnen och voro på aftonen tillbaka i Wien.

Jag skall nu anföra de växter, som jag observerade på Raxalpe och Schneeberg (alpiska och subalpiska). Förteckningen måste naturligtvis, till följe af det korta uppehållet, vara mycket fragmentarisk, men torde dock tjena att gifva en någorlunda föreställning om vegetationen på ifrågavarande berg eller åtminstone visa hvilka växter i allmänhet en resande der under ett flyktigt besök kan studera och insamla.

Aronicum Clusii. *Bupthalmum salicifolium*. *Bellis perennis*. *Bellidiastrum Micheli*. *Pyrethrum corymbosum*. *Achillea Clavenæ*. *Gnaphalium dioicum*, *Leontopodium*. *Adenostyles alpina*. *Homogyne discolor*, *alpina*. *Centaurea montana*. *Cirsium Eri-sithales*. *Sonchus alpinus*. *Crepis paludosa*, *aurea*. *Hieracium murorum*. *Leontodon hastilis*. *Taraxacum officinale*.

Primula Auricula, *elatior*, *spectabilis*, *minima*. *Androsace obtusifolia*, *Chamæiasme Host*, *lactea*. *Soldanella alpina*, *pusilla*.

Rhododendron ferrugineum, *Chamæcistus*. *Azalea procumbens*. *Vaccinium Myrtillus*, *Vitis idæa*. *Erica carnea*. *Pyrola uniflora*.

Gentiana acaulis, *verna*, *pumila*, *obtusifolia*.

Pedicularis foliosa, *verticillata*, *rosea*, *recutita*, *Jacquini*, *incarnata*. *Veronica alpina*, *serpyllifolia*, *saxatilis*, *bellidioides*. *Bartsia alpina*.

Thymus alpinus, *Chamædrys*. *Galeobdolon luteum*.

Pleurospermum austriacum. *Sanicula europæa*. *Meum athamanticum*. *Chærophyllum hirsutum*.

Arabis alpina, *bellidifolia* Jacq., *coerulea*, *pumila* Jacq., *petræa*. *Erysimum Cheiranthus*. *Dentaria enneaphylla*. *Draba aizoides*, *stellata*, *frigida*, *pyrenaica*. *Hutchinsia alpina*. *Thlaspi alpinum* Jacq. *Kernera saxatilis*. *Biscutella lævigata*. *Aethionema saxatilis*.

Ranunculus platanifolius, *alpestris*, *nemorosus*, *polyanthemos*, *lanuginosus*, *montanus*, *repens*, *hybridus*. *Anemone alpina*, *narcissiflora*. *Trollius europæus*. *Hel-*

- leborus niger. Aquilegia vulgaris. Aconitum Ly-*
coctonum. Thalictrum aquilegifolium.
Dianthus alpinus, glacialis? Silene alpestris Jacq., aca-
ulis. Lychnis silvestris. Cerastium arvense. Ma-
lachium aquaticum. Alsine austriaca, verna. Moeh-
ringia muscosa. Cherleria sedoides.
Saxifraga muscoides, stenopetala, androsacea, stellaris,
rotundifolia, Aizoon.
Rosa alpina. Geum montanum. Dryas octopetala. Po-
tentilla aurea. Alchemilla vulgaris var.
Campanula pulla, alpina. Phyteuma orbiculare.
Helianthemum vulgare, oelandicum. Viola alpina, biflora.
Valeriana saxatilis, tripteris.
Genista pilosa. Lotus corniculatus. Anthyllis Vul-
neraria. Hippocrepis comosa.
Polygala Chamæbuxus, amara.
Salix reticulata, myrsinites, retusa var. serpyllifolia, ar-
buscula. Pinus Pumilio.
Alnus viridis. Lonicera alpigena. Galium silvestre.
Geranium silvaticum. Thesium alpinum. Euphorb.
amygdaloides. Daphne alpina. Linum alpinum. Em-
petrum nigrum. Globularia cordifolia. Polygonum
viviparum. Armeria alpina. Pinguicula alpina.
Myosotis alpestris.
Orchis maculata. Gymnadenia Conopsea. Listera
ovata. Herminium Monorchis.
Tofieldia calyculata. Veratrum album. Majan-
themum bifolium.
Luzula maxima, albida. Juncus Hostii.
Carex paniculata, glauca, atrata, ferruginea Scop., tenuis,
capillaris, firma, Davalliana.
Poa alpina, cenisia. Sestleria coerulea.
Aspidium Lonchitis, aculeatum, regium. Asplenium
Breynii, viride. Scolopendrium officinarum. Lycop-
podium selaginoides. Equisetum palustre.

2. Anteckningar till Ölands Flora sommaren 1852
af C. A. Westerlund.

Sedan de i dessa Notisers Juni- och Juli-häften införda »Anteckningar till Ölands Flora» i början af detta år sammanskrefvos, har jag varit i större tillfälle än under någon annan sommar att egna mig åt undersökandet af Calmartraktens och Ölands Floror. Med undantag af tvenne särskilda resor till Öland (den ena ensam och den andra i sällskap med Filos. Kand Fr. Areschoug), hvarunder jag hvarje gång genomvandrade södra och medlersta delarne af ön, har jag hufvudsakligen studerat den förre. Båda dessa ställen hafva ock varit synnerligen tack samma, huru undersökta de än troddes vara, och derigenom hafva åtskilliga förändringar i mina »anteckningar» uppkommit, hvilka jag går att här anföra tillika med det nya för dem, som denna sommars undersökningar lemnat.

På Ölands vestra landtborgs-sänkning visar sig ett intressant förhållande i afseende på den vexlande frodigheten hos vegetationen derstädes. Det är s. k. källsvall eller källådror, som bestämma denna omvexling. Man anmärker trenne sådana källsvall, det ena öfver det andra, hvilka tydligast visa sig i den brådstupande blottade klippan af L. Vickleby berg, der de framträda i dagen i källor och bäckrännilar. Närmare Thorslunda, hvarest landtborgen, betäckt af uppslammad sand, sänker sig i en jemn sluttning, der blir detta förhållande väl otydligare, men är dock ganska märkbart. Svallen följa så att nära åsens spets börjar *det första*, som går i en nästan lika höjd längs hela åsen. Här på sjelfva backsluttningen växer *Eriophorum vaginatum* ymnigt m. fl. kärrväxter. Efter ett litet mellanrum kommer längre ned *det andra* svallet, och vid sluttningens slut *det tredje*. Vid alla dessa svall är alltid vegetationen särdeles frodig i anseende till den ständiga fuktigheten, men mycket magrare emellan dem. Det besynnerligaste förhållandet härvid är att från åsens spets till och med de trenne svallens slut är *sand* (mer eller mindre uppblandad med mylla) jordens beståndsdel, men nedom dem är *lera* den rådande jordmånen ända

ned till stranden(?). Säden på sådana svall påstås högst sällan taga skada af frostnätter.

Om vi nu granska meranämnde anteckningar så hafva vi att rätta och tillägga följande:

Från de för Calmartrakten uppförda egendomliga växterna uteslutes *Medicago sativa*, *Gagea spathacea* (som är en högst osäker Calmarväxt), samt *Festuca elatior* och *Glyceria aquatica*, hvilka af misstag äro ditförda; men till de för Calmartrakten egna växterna läggas: *Artemisia mar. v. suffruticosa*, *Mentha littoralis* *), *Ligustrum vulgare*, (*Coriandrum sativum*), *Angelica littoralis*, *Cicuta virosa*, *Camelina sativa*, *Viola stricta*, *Polygala vulg. depressa*, (*Fumaria Vaillantii?*), *Astragalus hypoglottis* L. **), *Erica Te-*

*) I hopp att framdeles få tillfälle att lemna del af våra undersökningar om öns Menther, Rosæ, Rubi och Atriplices, utesluta vi här alla anmärkningar rörande dessa genera.

**) Denna för Svenska floran nya växt är, enligt talrika ex. uppskickade till Prof. Fries, i år tagen på Engö vid Calmar af D:r Petersson. Ehuru detta ställe tyckes tala för att växten ditkommit med ballast från någon af de Tyska orterna eller från Danmark der den är ymnig, är den dock lika berättigad till plats i Calmarfloran som *Lactuca Scariola*, *Diplotaxis*, *Meliloti* m. fl., blott den befinner sig i hälla stånd.

Här torde några anmärkningar till Calmarfloran tillåtas. I de af förf. nyligen utgifna »Bidrag till kännedomen om Calmar läns vegetation» äro ej den ofvannämnde *Astragalus* eller de nedan anförde *Potentilla cinerea* och *Corynephorus* i Calmartraktens växtförteckning upptagna, emedan de då ej voro kända höra hit. Likaledes är *Gentiana lingulata* Ag., som förekommer på flera ställen, i densamma uteglömd. Vilja vi nu undersöka den olika växtartstyrkan inom båda flororna, båda bestämda efter Prof. Fries' Summa Veg. Scand., så finna vi den vara som följer. Vi måste dock nämna att de Öländska växterna anföras både efter Sjöstrands catalog och efter våra egna supplementer till densamma. Calmarflorans område utsträcker sig till tre mil å ömse sidor om staden, emedan dess närmaste grannskap icke kan i vegetativt hänseende karakterisera hela nejden och förden skull icke ställas såsom jemnförelse. Beräkna vi således de båda ställenas hittills kända vildt växande växter, så finna vi Öland äga: 652 spec. Dicotyledoner och 222 spec. Monocotyledoner = 874 spec. Cotyledonväxter, samt Calmarfloran hafva: 647 spec. Dicotyledoner och 217 spec. Monocotyledoner = 864 spec. Cotyledonväxter. — I Madesjö socken ej långt från kyrkan (»in paludibus spongiosis») växer en (enl. Prof. Fries) utmärkt form af *Viola uliginosa*. Till dess den blifvit i lefvande tillstånd närmare un-

tralis, *Rumex divaricatus*, *Equisetum fluviatile*, *Gagea stenopetalata*, *Narthecium*, *Potamogeton lucens*, *P. compressus*, *Zannichellia major*, *Eriophorum gracile*, *Carex limosa*, *C. irrigua*, *C. proluxa* och *Glyceria plicata*.

Från de för Öland egna ansedda växterna uteslutas: *Hieracium Nestleri*, *Asperula tinctoria*, *Halianthus*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Rosa coriifolia*, *Rubus Wahlbergii*, *Rumex maritimus*, *Chara baltica*, *Butomus*, men följande tilläggas: *Hieracium echioides* Kit., *Pulmonaria* off., (*Euphrasia gracilis?*), (*Erythræa Centaurium?*) *Rubus corylifolius*, *R. pruinosis*, *Medicago sylv. β procumbens*, *Anthericum Liliago*, *Carex fulva*, *C. paniculata*, *C. divulsa*.

Vid framställningen af de för Öland och Calmartrakten gemensamma växternas olika utbredning på de båda ställena, vilja vi hafva följande anmärkt*). *Pulmonaria* off. har blifvit anförd för Calmartrakten efter en orätt underrättelse, men finns der troligen ej, emedan jag aldrig observerat den. — Att *Erythræa Centaurium* är att finna på hafsstränderna vid Calmar åtager jag mig ej att controllera, emedan jag aldrig kunnat finna spår af den inom Calmarflorans område, utan den må stå på förste uppgifvarens (Mag. Moquist i sin diss. om Calmartraktens fanerogamer 1848) räkning. — »Vera» efter *Veronica agrestis v. calycida* utstrykes, sedan jag nu sett säkra ex. af den rätta *calycida* Fr. (= *V. didyma* Ten.) som jag icke funnit vid Calmar utan blott den vanliga tillfällighetsformen *calycida* Hn). — *Corynephorus canescens* finns äfven nära Calmar på holmar, t. ex. vid Badhuset (Th. Fries). — *Potentilla cinerea* synes ej förekomma sparsamt hvarken vid Calmar (der Dr P. i år funnit den på Stensö; den är teml. spridd i Madesjö socken) eller på Ölands vestra sida. — *Hieracium echioides* Kit. anföres växa flestädes på både Öland och Smålandssidan. Hvad det förra stället angår så finnes *H. setigerum* Fr. Mon., som är Hartmans men ej Kitabels *H. echioides*, flestädes på östra sidan af mellersta Öland; men, efter närmare och

dersökt nöja vi oss med att säga att den synes stå alldeles midt emellan *V. uliginosa* och *V. canina*!

*) Följande större tryckfel hafva insmugit sig: pag. 105 r. 22 står t. ex., läs t. a. — p. 102 r. 26 står Tornbo by, läs Tombo by.

noggranna undersökningar af de lithörande Hieracier från Calmartrakten, finnas der inga med setigerum Fr. noga öfverensstämmande former, utan de vända sig kring *Nestleri* Vill. och dess variationer.

Jag har här anfört det som jag vid närmare undersökningar funnit vara att rätta i mina föregående anteckningar till Ölands flora. Ehuru intet har varit af någon synnerlig vigt i dessa ofrivilliga fel, så har jag dock velat sjelf utpeka och corrigerera dem och icke, såsom åtskilliga, låta misstagen — äfven sedan de blifvit upptäckta — gå för sanningar tills de förr eller sednare — ty aldrig blir en lögn mot naturen bestående — blifva bragta i dagen, men först sedan de i många fall varit till stor mehn för framåtskridningen.

Några ytterligare tillägg till Ölands flora.

Plantago major v. *scopulorum* (en, åtminstone hos oss, högst oegentlig benämning!) har ymnigt på stränderna vid Runsten en form 2—3 tum hög, med bladen tjocka, saftiga, groftandade, dels håriga och dels glatta samt blomstänglarne bakåtböjda och tryckta till jorden.

Geranium dissectum L. »växer temligen ymnigt, men med kort stjolk i en äng vester om Horns kungsladugård» enligt J. P. Roséns Reseberättelse 1815 (msc. i K. Wet. Acad. samlingar). Vid Borgholms kungsträdgård finns den äfven teml. ymnigt.

* *Rosa collina* Jacq. (*R. Acharii* Billb.. Hn) vid Borgholm (Kand. Areschoug et ipse).

Rubus Wahlbergii Arrh. växer i Thoroslunda, Wickleby och Resmo socknar ej sparsamt.

* — *corylifolius* Sw. &

* — *pruinus* Arrh. äro ej upptagna i Sjöstrands Ölandsflora, ehuru Hartman anför den förra för Öland utan något bestämdt växtställe och den sednare vara af Doc. Holmgren tagen vid Borgholm.

Fragaria elatior Ehrh. har jag tagit vid Dyestad i Runstens socken, i Hässleby af Algustrums socken och i Wickleby socken.

* *Potentilla incana* Mönch, växer på hela Wickleby borg ej sparsamt, samt vid Borgholm och troligen flerstädes.

Oxytropis campestris L. från Öland afviker i åtskilligt från den i Småland växande; bladen äro mycket smala, stundom knappt en half linie breda (på de Småländska ex. halfannan till 2 lin.), stjelen mycket kortare och hårigare än den Småländska, baljorna 3—4 gånger längre än sprötet, då de på Småländska ex. äro knappt dubbelt längre och stundom lika långa.

* *Medicago sativa* L. på en åker nära stranden rakt ned från Näsby by i Åhs socken.

* — *sylvestris* v. *procumbens* växer söder om Fröbygårda färgplats på sandborgen midt utför Lilla Frö nära hafsstranden.

* *Atriplex prostrata* Bouch t. a. på Runstens hafsstränder, på ruttnande Zosterer (Kand. Areschoug et ipse).

* *Anthericum Liliago* L. vid Gösslunda (!) Hulterstads socken ej sparsamt (Areschoug et ipse).

Juncus squarrosus L. växer i Byerum.

* *Carex vulpina* v. *nemorosa* (ej upptagen af Sjöstrand, men för Öland anförd i Hartmans Flora) växer i Runsten m. fl. st.

* *Glyceria distans* v. *pulvinata* Fr. ymnig på Runstens stränder (Areschoug et ipse).

Jag vill begagna detta tillfälle att nämna det jag i fjol sommar tog *Hieracium setigerum* Fr. Mon. i ängarne vid Ryd i Karlstorps socken, der den växte ymnigt, samt att *Potamogeton compressus* L. var allmän i sjöar vid Fluxerum m. fl. ställen, hvilka växter icke äro upptagna i min reseberättelse införd i dessa Notiser **N° 11** för 1851.

---

3. Svenska arterna af växtsläktet *Ranunculus* Linn. sect. *Batrachium* DC. jemte deras viktigaste synonymi;

af P. J. Beurling.

- 1. *Ranunculus hederaceus* Linn. spec. Sv. bot. n:ro 673. Rehb. icon. fig. 4573. Coss. et Germ. illustr. fl. paris. tab. 1. fig. 1. 2. Herb. norm. fasc. 2. n:ro 43. *Batrachium hederaceum* Fr.**

2. *R. Kochii*. *R. Petiveri* Koch apud Sturm, non Coss. et Germ. *R. Petiveri* α . minor Koch syn. ed. 2. (excl. synonym. DC.) *R. tripartitus* Nolte, non DC. *R. confusus* Godr. *Batrachium confusum* F. W. Schultz. *B. heterophyllum* var. *Petiveri* Fr. Herb. norm. fasc. 10. n:ro 18.
3. *R. Friesii*. *R. aqvtilis* δ . tripartitus Koch syn. ed. 1. *R. Petiveri* β . major Koch syn. ed. 2. *Batrachium heterophyllum* et *B. heterophyllum* var. *crassicaule* Fr. Herb. norm. fasc. 11. n:ro 32.
4. *R. peltatus* Schrank bavar. *R. aqvtilis* α . *peltatus* Koch. Rehn. icon. fig. 4576. β . 2. *Batrachium peltatum* et *B. peltatum* var. *isophyllum* Fr. Herb. norm. fasc. 12. n:ro 48.
var. *truncatus*. *R. aqvtilis* β . *truncatus* Koch. Rehn. icon. fig. 4576. β . 1.
5. *R. paucistamineus* Tausch bohem. *R. trichophyllum* Chaix. *R. aqvtilis* β . *capillaceus* DC. Coss. et Germ. l. c. tab. 2. fig. 4. *R. capillaceus* Thuill. *R. aqvtilis* var. *pantothrix* Koch syn. ed. 1. Rehn. icon. fig. 4576. α . *R. pantothrix* Bertol. *Batrachium paucistamineum* Fr. Schultz. *B. trichophyllum* F. W. Schultz. *B. heterophyllum* var. *pantothrix* Fr. Herb. norm. fasc. 9. n:ro 27.
var. *borealis*. *R. aqvtilis* β . *eradicatus* Læst. in schæd. *Batrachium aqvatile* var. *eradicatum* Fr. mant. 3. *B. confervoides* Fr. in bot. notis. Herb. norm. fasc. 13. n:ro 45.
6. *R. cæspitosus* Thuill. paris. *R. aqvtilis* γ . *cæspitosus* DC. Coss. et Germ. l. c. tab. 2. fig. 5. *R. aqvtilis* var. *succulentus* Koch. *R. aqvtilis* var. *terrestris* Rehn. icon. fig. 4576. γ . 1. *R. minutus* Döll. *Batrachium cæspitosum* Fr. Schultz. *B. heterophyllum* var. *succulentum* Fr. Herb. norm. fasc. 11. n:ro 33.
7. *R. circinatus* Sibth. oxon. Rehn. icon. fig. 4575. Coss. et Germ. l. c. tab. 1. fig. 9. *R. aqvtilis* δ . *stagnatilis* DC. *R. stagnatilis* Wallr. *R. divaricatus* Schrank. *Batrachium circinatum* Fr. Herb. norm. fasc. 9. n:ro 29.

8. *R. marinus* *Hn. scand. ed. 4.* *R. Baudotii* Godr. *Batrachium marinum* Fr. Herb. norm. fasc. 9. n:o 28.
9. *R. fluviatilis* *Wigg. prim.* *R. fluitans* Lam. *Rehnb. icon. fig. 4577.* *Coss. et Germ. l. c. tab. 2. fig. 1.* *R. peucedanifolius* All. *R. aquatilis* ε . *peucedanifolius* DC. *Batrachium fluitans* Fr.

Anmärkingar:

1. För arten 2. har jag föreslagit nytt namn till undvikande af dess förvexling med *R. Petiveri* *Coss. et Germ. l. c. tab. 1. fig. 5. 6.* (*R. tripartitus* β . *obtusiflorus* DC. *R. ololeucos* Lloyd, Godr.)
2. Då *R. heterophyllus* *Hoffm.* innefattar både arten 3. (foliis natantibus ternatis) och arten 4. (foliis natantibus peltatis), den sednare dessutom, enligt hvad nu mera temligen allmänt antages, såsom *hufvudform*, har jag ansett det af *Hoffman* gifna namnet icke med skäl kunna, efter begge arternas åtskiljande, ensamt användas för den förra, hvadan jag äfven för densamma föreslagit ett nytt.
3. Arten 5. var. förekommer äfven i nordliga Amerika, derifrån af *Asa Gray* sänd under namn af *R. aquatilis* var. *fluviatilis*, enligt exempl. i Kongl. Vet. Akad. herbar. Mindre än hufvudarten men derifrån för öfrigt knappast skiljd.
4. Emellan *R. marinus* *Hn.* och den sydeuropeiska *R. Baudotii* *Godr.* är icke annan skiljuad än att den sednare merendels är försedd med *simmande* blad, hvilka hos den förra (*alltid?*) saknas.
5. Då arten 9. företrädesvis förekommer i strömmande vatten har jag föredragit *Wiggers'* artnamn, såsom mest betecknande. Träffas vid Stockholm temligen ymnig i Mälarens utlopp, kalladt *norr ström*, och anmäles nu första gången såsom *svensk*.

Strödda underrättelser.

Hrr Fristedts och Björnströms resa i Torneå Lappmark.

Bland botaniska resor, som på sednare åren företagits inom Skandinavien, torde ingen, med afseende på den trakt som blifvit undersökt, vara förtjent af större uppmärksamhet, än den resa Studenterna R. F. Fristedt och Fr. Björnström under detta årets sommarmånader utfört genom Torneå Lappmark. Den trakt af denna Lappmark som de genomströfvat, är nemligen en af de i botaniskt afseende minst kända i hela landet. Vål hafva Professorerna Liljeblad och Zetterstedt förut färdats nästan samma väg, men som den förras resa utfördes på en tid, då mycket brukade förbises och den sednares mera var zoologisk, så hade man skäl att anse traktens vegetation nästan okänd. Om Liljeblads resa, som utfördes år 1788, har man ingen berättelse. Man känner den endast genom de uppgifter om en och annan derunder funnen växt, som förekommer uti Vet. Akad. Handlingar för år 1793.

Då den egentliga reseberättelsen, hvilken Hr Fristedt (som af Kongl. Vetenskaps-Akademien åtnjöt 300 R:dr B:co i reseunderstöd) kommer att aflemna, troligen blifver intagen uti Akademiens Handlingar eller årsberättelser, så kan härstädes blott upptagas några ord om den väg de resande färdats och om de bästa fynden.

Ett hinder för de resande, att kunna sträcka sina excursioner något långt in åt landet på ömse sidor om det vattendrag de följde, och sålunda undersöka en vidsträcktare trakt, utgjorde dels den föreskrift de erhållit, att för Akademiens herbarium insamla hundradetals exemplar af hvarje sällsyntare art, som påträffades, dels deras reskassas tillgångar. Stundom nödgades de använda en eller ett par dagar blott för insamlandet och inläggandet af en eller några få arter, hvilken tid säkerligen kunnat för vetenskapen nyttigare användas ute på marken. Reskassan medgaf icke eller att de begagnade mera än 2 karlar till biträde. Detta var också tillräckligt då vattendragen följdes och båt kunde begagnas, men om de skulle företaga långa sidoexcursioner, hvarpå båt icke kunde medföras,

så hade 4 om icke ännu flera bärare behöfts och dessa äro ganska dyrlejda. För dylika sidoexkursioner inåt landet måste tält, varmare kläder, papper och matvaror för flera dagars behof bäras.

Att årets sommar varit ovanligt varm och torr utgjorde en stor lycka för de resande. Det oaktadt hafva de stundom fått snö och flere dagars hållregn öfver sig. Under en vanlig sommar skulle de tvifvelsutän fått slita ännu mera ondt, hvilket inverkar ofördelaktigt på samlingarne.

Från Haparanda, dit ångfartygslägenhet begagnades, följdes Torneå elf ända upp till Torneå träsk, hvilket skall utgöra en sträcka af 40 mil. Härunder gjordes uppehåll på följande ställen: vid Kengis 1 dag, Wittangi en vecka, Jukkasjervi en vecka och Kurravara 4 dagar. Den trakt der de flesta exkursionerna gjordes var omkring Torneå träsk, dels på stränderna, dels på de omkring träsket liggende fjellen. Som Torneå träsk är en sjö af omkring 8 mils längd och 1 mils bredd kan under anförda förhållanden det noggrannast undersökta territoriet icke anses litet. Vid träsket vistades de resande omkring 5 veckor, derifrån dock afräknad en vecka, som åtgick för en provianteringsexkursion till Bjerkvig och Fagnæs vid Ofotensfjord på Norska kusten. Från Torneå träsk företogs återfärden till Jukkasjervi och Wittangi den 13 Augusti, hvarest uppehåll gjordes hufvudsakligen för samlingarnes omskötande. Till Haparanda skedde återkomsten den 26 Augusti.

De märkvärdigaste växterna som (såvidt de resande hittills känna) under resan påträffades och insamlades voro: vid Kengis: *Thalictrum rariflorum* (som dock icke träffades blommande) och *Eriophorum russeolum*; vid Wittangi (den nordligaste gästgifvaregård på denna väg): *Pinguicula villosa*, *Ranunculus hyperboreus* och *Carex laxa*; vid Jukkasjervi: *Erigeron elongatus*, *Carex laxa* och *festiva*; vid Kurravara: *Pinguicula alpina*, *Saxifraga cernua racemosa*, *Andromeda tetragona*, *Stellaria alpestris* Fr., *Leontodon autumnalis* *Taraxaci*, *Cystopteris montana* och *Woodsia hyperborea*; vid Torneå träsk: på fjellet Opisoive: *Carex pedata*; på Nagerolka: *Avena agrostidea* och *Pedicularis hirsuta* (som dock redan gått i frukt); på Ripanes: *Hierochloa alpina* och *Salix pola-*

ris; nedanför samma fjell: *Rhododendron lapponicum* (redan gången i frukt), *Sagina nivalis*, *Alsine stricta* och *Chamaorchis alpina*: på Wajvanenlaki: *Campanula uniflora*, *Alsine rubella*, *Melandrium apetalum*, *Potentilla nivea* och *Draba muricella*; vid öfversta ändan af Torneå träsk: *Gentiana tenella*; på Nuljalaki, som var det rikaste af alla fjellen i träskets grannskap, funnos de flesta af ofvananförde rarare växter och dessutom *Melandrium affine*, samt på Kaisapahta: *Carex fuliginosa*, *Allosorus crispus* och ymnigt af *Hierochloa alpina*.

Inom Norrige träffades på hafsstranden: *Stenhammaria*, *Gentiana serrata*, *Haloscias* och *Carex incurva*. Vid Haparanda träffades *Mulgedium sibiricum*.

De resande skatta sin skörd till omkring 20,000 specimen af fanerogamer och filices. Af mossor och lafvar lärer icke mycket insamlats.

Nyheter för Skandinaviens Flora.

Under året har *Astragalus Hypoglottis* L. blifvit af Doctor Petersson funnen i Calmartrakten, *Euphrasia salisburgensis* Funk af Pastor Westöö på Gottland, *Cotula matrixarioides* DC. vid Upsala samt *Potamogeton rutilus* Wolfg. (och *Verbascum phlomoides* L.) i Roslagen af Hr Th. Fries. Bland de lafarter Magister Andersson förra hösten samlade på södra kusten af Norrige och hemsände, har Doctor W. Nylander träffat en bit af *Sticta aurata*, äfvensom han bestämt en under sommaren på Gottland insamlad steril *Cladonia* till *C. endiviæfolia*.

Palo de Vaca eller mjölkträdet i Brasilien.

Detta är ett af de märkvärdigaste träd i Brasiliens skogar. Några månader om året, då intet regu faller och dess grenar äro vissna och hoptorkade, sipprar ur stammen, om den tappas, en söt och närande mjölk. Ymnigast får man den vid solens uppgång. Då hemta infödingarne i stora kärl mjölken, som snart blir gul och tjocknar på ytan. Några dricka deraf rikligt under trädet, andra bära den hem till sina barn. Man kunde tycka sig se en herde utdela mjölk åt sin hjord. Trädmjölken kan nyttjas till the och kaffe i stället för vanlig mjölk (grädda). Trädet är ett bland de största i Brasiliens skogar och nyttjas till skeppsbyggnad. Växtens namn är *Brosimum Galactodendron* Don.